

Elżbieta Izabela Szczepankiewicz

Informacje tworzące wartość rynkową w raportowaniu biznesowym

Na forum światowym trwa ożywiona dyskusja nad zakresem i jakością sprawozdań finansowych oraz innych raportów pozafinansowych, które mają być użyteczne dla jak najszerszych grup interesariuszy.

Dyskusja ta w ostatnich latach doprowadziła do tworzenia pierwszych standardów sporządzania raportów biznesowych. Różne wytyczne na świecie wyznaczają sposób, zakres i formę raportowania kwestii finansowych i pozafinansowych. Tradycyjna sprawozdawczość finansowa i raporty pozafinansowe ewoluują w kierunku jednolitej sprawozdawczości zintegrowanej w przedsiębiorstwach raportujących o zrównoważonym rozwoju (*sustainability enterprise*).

O fakcie tym świadczą między innymi badania przeprowadzone pod koniec 2011 r. przez światową organizację Global Reporting Initiative (GRI) wśród 732 firm, raportujących kwestie związane ze społeczną odpowiedzialnością biznesu. Wyniki badań GRI wskazują, że w ciągu 10 lat można przewidywać trzykrotny spadek znaczenia raportów zrównoważonego rozwoju, na rzecz trzykrotnego wzrostu znaczenia raportów zintegrowanych⁵⁾. Sprawozdania zintegrowane zorientowane są na różne grupy interesariuszy. Uwzględniają one zarówno regulacje prawne, jak i oczekiwania rynkowe. Szerzej prezentują osiągnięte wyniki, wskaźniki finansowe, pozafinansowe i wyniki perspektywne. Pokazują, jak zarząd koncentruje się na

tworzeniu wartości rynkowej przedsiębiorstwa i prowadzi dialog z interesariuszami.

Celem opracowania jest omówienie istoty obserwowanego w ostatnich latach procesu integracji informacji tworzących wartość rynkową przedsiębiorstwa w raportowaniu biznesowym. Z uwagi na to, że interesariusze odgrywają coraz większą rolę w procesie zarządzania przedsiębiorstwem i tworzeniu jego wartości rynkowej, dokonano klasyfikacji poszczególnych grup interesariuszy pod kątem tworzenia wartości i przyszłych oczekiwań względem wartości przedsiębiorstwa. Drugą część stanowi prezentacja wiodących regulacji z zakresu zintegrowanego raportowania o społecznej odpowiedzialności i zrównoważonym rozwoju przedsiębiorstw. Część empiryczna prezentuje syntetyczne porównanie zakresu i treści trzech zintegrowanych sprawozdań polskich przedsiębiorstw sporządzonych za rok 2012. Metodami badawczymi przyjętymi w opracowaniu są studia piśmiennictwa w przedmiotowym zakresie, analiza zakresu i treści zintegrowanych sprawozdań oraz wnioskowanie.

Ewolucja procesu integracji informacji

Z badania przeprowadzonego w 2012 r. przez agencję Black Sun, we współpracy z International Integrated Reporting Council (IIRC) wynika, że raportowanie zintegrowane pozwala lepiej zrozumieć, w jaki sposób organizacja w przyszłości wytworzy wartość. Zintegrowany model raportowa-

nia prowadzi do większej spójności w komunikacji zewnętrznej firm, oraz pozwala na zbieranie danych lepszej jakości¹⁸⁾.

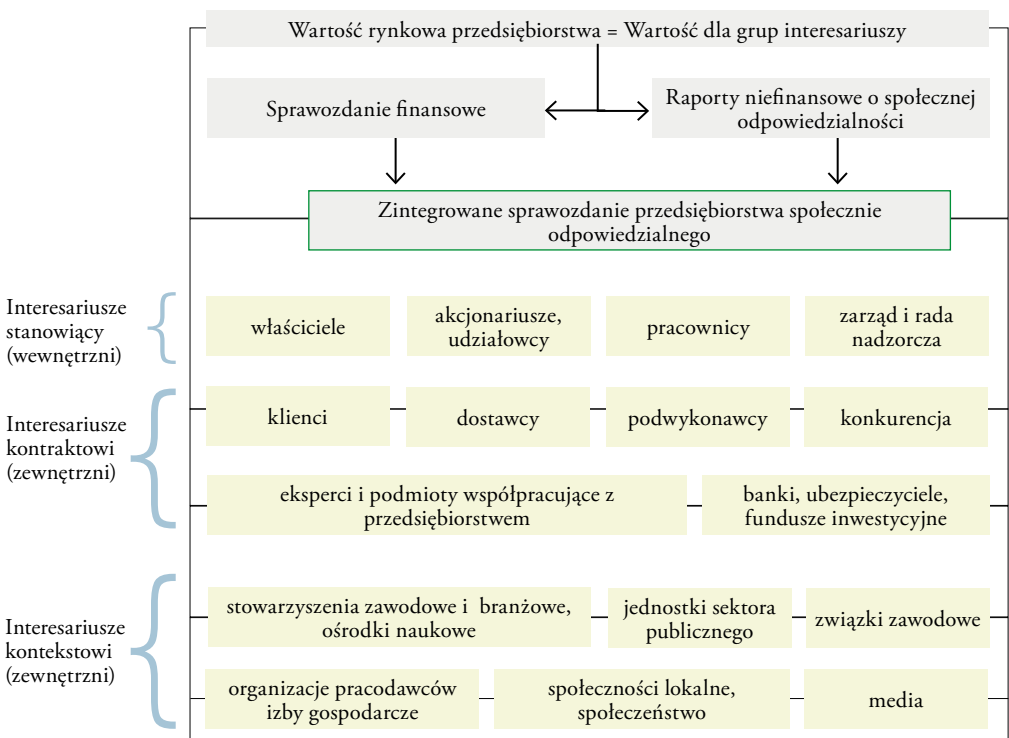
Rzeczywistą wartość rynkową *sustainability enterprise* tworzą czynniki finansowe i materialne, ujęte w sprawozdaniu finansowym, jak i pozostałe czynniki niematerialne (poza finansowe), nieujęte w sprawozdaniu finansowym (w tym o działaniach w kwestiach społecznej odpowiedzialności). Obie grupy informacji są użyteczne dla trzech różnych grup interesariuszy^{14, 15)}:

- interesariuszy (wewnętrznych) stanowiących o założeniu, prowadzeniu biznesu i o tworzonej wartości przedsiębiorstwa;
- interesariuszy kontraktowych (zewnętrznych, pozyskanych z otoczenia w trakcie działania przedsiębiorstwa), którzy oczekują od przedsiębiorstwa wywiązywania się z zawartych kontraktów, określonych wyników przedsiębiorstwa, stabilnej sytuacji finansowej i budowania jego wartości;
- interesariuszy kontekstowych (zewnętrznych), w tym oczekujących budowania wartości przedsiębiorstwa z punktu widzenia działań z zakresu odpowiedzialności społecznej.

Należy podkreślić, że wartości i oczekiwania dla poszczególnych grup interesariuszy wobec przedsiębiorstwa znacznie się różnią, ale zauważalne są również pewne podobne oczekiwania. Wartość przedsiębiorstwa dla poszczególnych grup interesariuszy ujętą w zintegrowanym sprawozdaniu *sustainability enterprise* społecznie odpowiedzialnego prezentuje rysunek 1.

Dla właścicieli^(przypis s. 42), akcjonariuszy, udziałowców oraz zarządu i rady nadzorczej zasadniczo najważniejsze są: wysoki zysk z inwestycji/dywidenda, wytworzona wartość firmy, wizerunek przedsiębiorstwa na rynku, wdrażanie innowacji. Właściciele, akcjonariusze, udziałowcy i rady nadzorcze oczekują w przyszłości np.: wzrostu wartości przedsiębiorstwa, maksymalizacji wartości akcji lub udziałów, przestrzegania przepisów prawa,

Rysunek 1 Zintegrowane sprawozdanie przedsiębiorstwa jako forma raportowania o wartości *sustainability enterprise* dla poszczególnych grup interesariuszy

Źródło: opracowanie własne.

kompetentnych działań zarządu, wzmocnienia wizerunku przedsiębiorstwa na rynku, prowadzenia prac badawczo-rozwojowych.

Pracownicy oczekują sprawiedliwego traktowania i wynagrodzenia, zadowolenia z pracy, możliwości rozwoju i awansu, przestrzegania przez pracodawcę przepisów bhp oraz wywiązywania się z obowiązków wynikających ze stosunku pracy.

Klienci zainteresowani są ekonomicznością i jakością produktów/usług, sprawnością procesu zakupu, wysoką jakością obsługi klienta oraz obsługi posprzedażowej i gwarancyjnej, spersonifikowanych relacji z przedsiębiorstwem, dbania o wizerunek przedsiębiorstwa na rynku.

Dla dostawców, kooperantów, ekspertów i podmiotów współpracujących z przedsiębiorstwem wartością jest wiarygodność finansowa przedsiębiorstwa, regulowanie zobowiązań przez przedsiębiorstwo, profesjonalność współdziałania, jakość komunikacji między podmiotami, etyka i kultura działania na rynku.

Konkurenci oczekują uczciwych praktyk konkurencyjnych, etycznego i kulturalnego działania na rynku, jasnych i przejrzystych podejmowanych działań wobec konkurencji na rynku.

Dla banków, ubezpieczycieli, funduszy inwestycyjnych, giełdy i innych instytucji finansowych najważniejsza wartość to: osiągnięcie zysku z transakcji z przedsiębiorstwem, regulowanie zobowiązań przez przedsiębiorstwo.

Jednostki sektora publicznego oczekują przede wszystkim przestrzegania przepisów prawa, bieżącego regulowania zobowiązań publiczno-prawnych.

Dla instytucji społecznych i lokalnych oraz społeczeństwa największą wartością są: działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, udział w działalności społecznej i dobroczynnej, wpłaty na rzecz instytucji pożytku publicznego, współpraca na rzecz stymulacji rozwoju lokalnego, społecznego i przemian struktural-

nych, patronat i sponsorowanie wydarzeń sportowych, kulturalnych, naukowych.

Pozostałe grupy interesariuszy kontekstowych oczekują różnych działań z zakresu odpowiedzialności społecznej wiążących się bezpośrednio z kontekstem ich działalności.

Należy podkreślić, że wszystkie grupy interesariuszy oczekują kompetentnego działania zarządu i sprawnego nadzoru korporacyjnego ze strony rady nadzorczej, oraz osiągania wiarygodnych wyników finansowych. Niewątpliwie oczekują oni również rzetelnej, terminowej, jasnej, zrozumiałej i pełnej informacji o stanie przedsiębiorstwa i jego działaniach, które będą decydować o przyszłości podmiotu na rynku. Interesariusze kontekstowi szczególnie zainteresowani są informacją o działaniach z zakresu społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju.

Regulacje dotyczące zrównoważonego rozwoju

Od kilkunastu lat na świecie tworzone są standardy, normy i wytyczne dotyczące wdrażania systemów odpowiedzialnego prowadzenia biznesu, a także raportowania biznesowego w kwestii zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw. Regulacje te wskazują m.in. zasady i wskaźniki, które przedsiębiorstwa mogą wykorzystać do identyfikacji, mierzenia i raportowania osiągniętych wyników ekonomicznych, środowiskowych i społecznych, prezentowanych swoim interesariuszom. Regulacje te kierowane są do wszystkich organizacji na świecie niezależnie od wielkości, sektora działalności i lokalizacji. Do najbardziej znaczących regulacji, powszechnie stosowanych na świecie w tym zakresie, należy zaliczyć:

- *Ramowe zasady raportowania i wytyczne w kwestii zrównoważonego rozwoju GRI* (wersja 3.1.⁹⁾, wersja 4^{6,7)};
- ISO 26000, norma dotycząca społecznej odpowiedzialności organizacji CSR¹¹⁾;

- *Ramy Raportowania Zintegrowanego IIRC*³⁾.

Różne kraje stosują także inne regulacje, np.: w RPA *Wytyczne do raportu zintegrowanego*⁴⁾, niemieckie wytyczne *KPIs for ESG*²⁾, czy brytyjskie wytyczne opracowane w ramach *The Prince's Charles Accounting for Sustainability Project*²⁾, i inne opracowania^{1, 13)}.

Niewątpliwie, obecnie wiodącym standardem na świecie w zakresie raportowania o społecznej odpowiedzialności i o zrównoważonym rozwoju organizacji, jest Standard GRI v.3.1. Większość polskich przedsiębiorstw stosuje się do jego wytycznych. W 2013 r. opublikowano kolejną angielskojęzyczną wersję GRI v. 4.

Popularną normą jest ISO 26000¹¹⁾, która określa zasady tworzenia systemu i raportowania o społecznej odpowiedzialności organizacji. Norma ta jest powiązana z normą ISO 18000 dotyczącą zagadnień bhp, ISO 14000 dotyczącą systemów zarządzania środowiskowego, oraz normami serii ISO 9000, w tym ISO 9001 dotyczącą systemów zarządzania jakością. Należy wspomnieć, że w ostatnich latach ISO podjęła współpracę z GRI. Efektem tej współpracy jest dokument *How to use the GRI Guidelines in conjunction with ISO 26000*¹⁰⁾. Jest to przewodnik, wskazujący jak wytyczne i wskaźniki GRI są powiązane z wytycznymi normy ISO 26000. W efekcie wytyczne GRI i ISO 26000 są komplementarne.

Należy podkreślić, że prowadzona dyskusja na forum międzynarodowym oraz głosy praktyków wykazały potrzebę opracowania jednolitego międzynarodowego standardu sprawozdawczości zintegrowanej. Wyrazem tego są intensywne prace w ostatnich trzech latach prowadzone przez IIRC nad standardem wyznaczającymi ramy raportowania zintegrowanego, które będą powszechnie aprobowane przez społeczność międzynarodową. Organizacja IIRC została utworzona w 2010 r. z inicjatywy Międzynarodowej Federacji

Księgowych (IFAC), GRI, i brytyjskiego *Prince Charles' Accounting for Sustainability Project*. W latach 2011-2013 r. opublikowała kolejne dokumenty do dyskusji dotyczące raportowania zintegrowanego. Wersję końcową standardu IIRC planuje się opublikować w grudniu 2013 r.

Porównanie treści i zakresu zintegrowanych sprawozdań

Do grupy *sustainability enterprises* zostały wybrane trzy organizacje sporządzające zintegrowane sprawozdania o społecznej odpowiedzialności i zrównoważonym rozwoju: Grupa kapitałowa LOTOS S.A., spółka GAZ-SYSTEM S.A. i Grupa Scanmed Multimedia S.A.

Grupa LOTOS S.A. publikuje zintegrowane sprawozdania od 2010 roku. Pierwsze z nich zostało sporządzone za rok 2009. Spółka GAZ-SYSTEM S.A. sporządziła pierwsze zintegrowane sprawozdanie za rok 2011. Grupa Scanmed Multimedia S.A. sporządziła takie sprawozdanie po raz pierwszy w 2013 roku według danych z 2012 roku. Zintegrowane sprawozdanie za rok 2012 Grupy LOTOS S.A. liczy aż 483 strony, spółki GAZ-SYSTEM S.A. 108 stron, natomiast Grupy Scanmed Multimedia S.A. 142 strony.

Wszyscy sporządzający deklarują, że sprawozdania zostały opracowane z uwzględnieniem wytycznych GRI v. 3.1. Standard GRI określa poziomy aplikacji tych wytycznych w praktyce przedsiębiorstwa sporządzającego sprawozdanie. Poziom C jest najniższy, następnie w skali jest poziom C+, poziom B, poziom B+, poziom A i najwyższy poziom A+. Znak „+” świadczy o przeprowadzeniu zewnętrznej weryfikacji sprawozdania przez biegłego rewidenta (weryfikacja ta zasadniczo dotyczy danych i wskaźników finansowych), lub przez niezależny organ poświadczający (zasadniczo dotyczy ona informacji i wskaźników pozafinansowych). Przykładowo poziom B oznacza prezentację pełnej informacji o zarządzaniu oraz minimum

20 wskaźników wyników, w tym co najmniej po jednym ekonomicznym, społecznym, środowiskowym, z zakresu praw człowieka, praktyk dotyczących zatrudnienia oraz odpowiedzialności za produkt^{9, 19)}.

Grupa LOTOS S.A. deklaruje najwyższy poziom aplikacji A+. Jej roczne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2012 roku. Natomiast w obszarze sprawozdawczości pozafinansowej zastosowano standard GRI wersja 3.1 wraz z Suplementem GRI dla sektora gazu i ropy naftowej (*GRI Oil & Gas Sector Supplement*), a także *10 Zasad organizacji United Nations Global Compact*¹⁸⁾. Sprawozdanie w części prezentującej dokonania pozafinansowe zawiera większość podstawowych i dodatkowych wskaźników wyników dotyczących poszczególnych aspektów działalności (ekonomicznych, środowiskowych i społecznych), przewidzianych wytycznymi GRI. Na podstawie suplementu sektorowego sprawozdanie zostało wzbogacone o dodatkowe wskaźniki opracowane specjalnie dla branży, w jakiej działa Grupa LOTOS S.A.

Spółka GAZ-SYSTEM SA. deklaruje poziom aplikacji B+. Jej zintegrowane sprawozdanie¹⁷⁾ prezentuje wybrane elementy sprawozdania finansowego sporządzonego zgodnie z polskim prawem bilansowym, a także 37 wskaźników w części pozafinansowej. Natomiast Grupa Scanmed Multimedia S.A. deklaruje poziom aplikacji B. W swoim sprawozdaniu prezentuje wybrane dane finansowe oraz 37 wskaźników. Tak jak poprzednie podmioty przedstawia informację o podejściu do zarządzania dla każdej kategorii wskaźników, tj. ekonomia, środowisko, praktyki dotyczące zatrudnienia i godnej pracy, respektowanie praw człowieka, społeczeństwo oraz odpowiedzialność za produkt⁵⁾.

Zintegrowane sprawozdanie Grupy LOTOS S.A. prezentuje roczne sprawo-

zdanie finansowe wraz z opinią biegłego rewidenta, który przeprowadził rewizję finansową sprawozdania (część 9 zintegrowanego sprawozdania). Sprawozdanie finansowe zawiera pięć obligatoryjnych elementów: skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej, skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych, skonsolidowane sprawozdanie zmian w kapitale własnym oraz informację dodatkową.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do sprawozdania finansowego zawierają 39 not objaśniających szczegółowe dane ze sprawozdania finansowego. Są one szczególnie ważne dla analityków z grup interesariuszy wewnętrznych i kontraktowych. Noty zawierają informacje i dane finansowe m.in. takie, jak: informacje ogólne o Grupie i skład Grupy, zmiany zasad rachunkowości oraz korekty błędów w rachunkowości, segmenty działalności, przychody i koszty, podatek dochodowy, zysk netto przypadający na jedną akcję, dywidendy, komentarz do poszczególnych grup aktywów materialnych i finansowych, wartość firmy, pozostałe aktywa niematerialne, inwestycje w jednostkach stowarzyszonych, aktywa przeznaczone do sprzedaży, należności z tytułu dostaw i usług, kapitał podstawowy, nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji, zyski zatrzymane, kredyty, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego, pochodne instrumenty finansowe, świadczenia pracownicze, zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rezerwy, cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym, zarządzanie kapitałem, uprawnienia do emisji dwutlenku węgla, zobowiązania warunkowe i inne. Niestety zintegrowane sprawozdanie nie zawiera wskaźników finansowych obrazujących sytuację finansową Grupy czy jednostki dominującej.

Zintegrowane sprawozdanie GAZ-SYSTEM S.A. zawiera opinię biegłego

rewidenta i prezentuje tylko trzy wybrane elementy rocznego sprawozdania finansowego w wersji uproszczonej: bilans, rachunek zysków i strat oraz rachunek przepływów pieniężnych (rozdział 6 zintegrowanego sprawozdania). Nie zawiera ono zestawienia zmian w kapitale własnym. Nie prezentuje również informacji dodatkowej z notami objaśniającymi, szczególnie ważnych dla interesariuszy wewnętrznych i kontraktowych. W zintegrowanym sprawozdaniu przedstawiono dodatkowo podstawowe wskaźniki finan-

sowe obrazujące rentowność, płynność finansową, stopę zadłużenia oraz wskaźniki rynku kapitałowego.

Grupa Scanmed Multimedia S.A. w zintegrowanym sprawozdaniu zaprezentowała jedynie wybrane dane finansowe z rocznego sprawozdania finansowego, podstawowe wskaźniki rentowności, płynności finansowej, zadłużenia oraz wskaźniki rynku kapitałowego (część 1 zintegrowanego sprawozdania). Dodatkowo zaprezentowała czytelną informację o bezpośredniej wartości ekonomicznej wytworzonej

Tablica 1 **Porównanie struktury i zakresu informacji prezentowanych w zintegrowanych sprawozdaniach za 2012 r. Grupy LOTOS S.A., spółki GAZ-SYSTEM S.A. i Grupy Scanmed Multimedia S.A.**

Sprawozdanie Grupy LOTOS S.A.	Sprawozdanie spółki GAZ-SYSTEM S.A.	Sprawozdanie Grupy Scanmed Multimedia S.A.
List Przewodniczącego Rady Nadzorczej	List Przewodniczącego Rady Nadzorczej	Brak
List Prezesa Zarządu	List Prezesa Zarządu	Oświadczenie Zarządu na temat zrównoważonego rozwoju dla organizacji i jej strategii
Część 1. Podstawowe dane Charakterystyka jednostki Przedmiot i zakres działalności Wybrane dane finansowe jednostkowe Wybrane dane pozafinansowe (o zatrudnieniu, o wypadkowości, środowiskowe) Akcjonariat i struktura kapitału akcyjnego grupy Struktura grupy kapitałowej Segmenty działalności	Rozdział 1. Profil firmy GAZ-SYSTEM S.A. w liczbach Misja i wizja Cele strategiczne Ład korporacyjny Nagrody	Część 1. Ogólne informacje o Grupie O raporcie Dane finansowe Historia spółek grupy Struktura grupy kapitałowej Struktura placówek medycznych Segmenty działalności spółek grupy Rada Nadzorcza i Zarząd Akcjonariat grupy i ważne wydarzenia Dobre praktyki giełdowe i ASO Relacje inwestorskie
Część 2. Zintegrowane raportowanie Podstawa sporządzenia rocznego sprawozdania finansowego Zasady i podstawa sporządzenia raportu według wytycznych GRI Zakres i zasięg sprawozdania Rodzaje publikowanych wskaźników wyników ekonomicznych, środowiskowych i społecznych Audyt i weryfikacja rocznego sprawozdania finansowego oraz części niefinansowej raportu – oświadczenie audytora o procedurze i zakresie badania	Rozdział 2. Nasze otoczenie Kluczowi interesariusze Standardy etyczne Relacje z otoczeniem (interesariuszami) Członkostwo w organizacjach	Część 2. Zarządzanie i zrównoważony rozwój Rynek opieki zdrowotnej w Polsce Strategia rozwoju grupy Zarządzanie społeczną odpowiedzialnością Wizja zrównoważonego rozwoju Interesariusze grupy Komunikacja z interesariuszami Wewnętrzne kodeksy odpowiedzialnego biznesu Inwestycje Systemy zarządzania jakością, środowiskiem i bezpieczeństwem Certyfikaty, nagrody i wyróżnienia Członkostwo w organizacjach Ryzyka dla zrównoważonego rozwoju
Część 3. Interesariusze Kluczowe grupy interesariuszy z otoczenia wewnętrznego, społecznego i rynkowego Wybrane narzędzia i metody budowania w 2012 r. relacji z interesariuszami Angażowanie interesariuszy	Rozdział 3. Inwestycje GAZ-SYSTEM S.A. Rozbudowa krajowego systemu przesyłowego Terminal LNG Inwestycje transgraniczne Wpływ inwestycji na środowisko Finansowanie inwestycji	Część 3. Odpowiedzialna opieka medyczna Polityka bezpieczeństwa i zdrowia pacjenta Profilaktyka zakażeń i bezpieczeństwo epidemiologiczne Prawa pacjenta Zgodność z regulacjami Informacja o usługach medycznych Komunikacja marketingowa

Tablica 1 Porównanie struktury i zakresu informacji prezentowanych w zintegrowanych sprawozdaniach za 2012 r. Grupy LOTOS S.A., spółki GAZ-SYSTEM S.A. i Grupy Scanmed Multimedia S.A.

<p>Część 4. Członkostwo w organizacjach Członkostwo w organizacjach Nagrody i wyróżnienia, w tym za działania z zakresu CSR</p>	<p>Rozdział 4. Strefa klienta Świadczone usługi Taryfa przesyłowa System wymiany informacji Nowe produkty i usługi</p>	<p>Część 4. Zdrowie w rękach specjalistów – odpowiedzialny kapitał ludzki Pracownicy i zatrudnienie w grupie Badanie satysfakcji pracowników Polityka szkoleń, edukacja Oceny jakości pracy – system ocen i ścieżki rozwoju Programy CSR i dobre praktyki w relacji z pracownikami Bezpieczeństwo i higiena pracy Prawa człowieka, swoboda zrzeszania się Komisje i komitety w grupie</p>
<p>Część 5. Podejście do zarządzania Marka – jakość produktów i usług Jakość zarządzania Kluczowe ryzyka i szanse Zarządzanie ryzykiem Plany rozwoju, w tym koszty wdrażania strategii zabezpieczających Przeciwdziałanie nadużyciom</p>	<p>Rozdział 5. Liberalizacja rynku gazu Implementacja prawa UE Klient w nowej IRiESP Współpraca międzyoperatorowska Współpraca z giełdą gazu</p>	<p>Część 5. Społeczeństwo Relacje ze społeczeństwem Akcje profilaktyczne i edukacja prozdrowotna Zabezpieczenie medyczne wydarzeń kulturalnych i sportowych Wsparcie fundacji i organizacji pozarządowych, działalność charytatywna Projekty prospołeczne skierowane dla środowiska akademickiego Udział w życiu publicznym Infrastruktura Relacje z dostawcami</p>
<p>Część 6. Realizacja strategii Uwarunkowania działalności Ocena dokonań, w tym sprzedaży produktów i na poszczególnych rynkach Plany rozwoju, badania i rozwój, inwestycje Zrównoważony rozwój</p>	<p>Rozdział 6. Zarządzanie Systemy zarządzania w GAZ-SYSTEM S.A. Zarządzanie z perspektywy zrównoważonego rozwoju Odpowiedzialny pracodawca Zarządzanie środowiskowe Dane finansowe</p>	<p>Część 6. Środowisko Polityka środowiskowa, multimedia Odpowiedzialność środowiskowa Szkolenia i uświadamianie w zakresie wpływu na środowisko Monitorowanie i kontrola wpływu na środowisko Informacje dotyczące aspektów środowiskowych Zgodność z regulacjami</p>
<p>Część 7. Wskaźniki wyników Kluczowe dane i wskaźniki dotyczące: środowiskowych aspektów działalności społecznych aspektów działalności ekonomicznych aspektów działalności</p>	<p>Rozdział 7. Informacje o raporcie Realizacja i plan działań z zakresu CSR Kwestionariusz ankiety ewaluacyjnej Działania z zakresu CSR w obszarach: rynek, miejsce pracy, środowisko, społeczności lokalne Tabela wskaźników Podejście do zarządzania: 1) Ekonomia 2) Środowisko 3) Praktyki dotyczące zatrudnienia i godnej pracy</p>	<p>Część 7. Indeks treści według wymogów GRI W tym wskaźniki w obszarze: 1) Podejście do zarządzania – Ekonomia 2) Podejście do zarządzania – Środowisko 3) Podejście do zarządzania – Praktyki dotyczące zatrudnienia i godnej pracy 4) Podejście do zarządzania – Respektowanie praw człowieka 5) Podejście do zarządzania – Społeczeństwo 6) Podejście do zarządzania – Odpowiedzialność za produkt</p>
<p>Część 8. Ład korporacyjny Misja, wizja, wartości Podejście do zarządzania i systemy zarządzania Dojrzałość organizacyjna Rada Nadzorcza i Zarząd</p>		
<p>Część 9. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2012</p>		
<p>Część 10. Inne informacje 1) Tabela treści GRI i zasad Global Compact 2) Słownik terminów branżowych 3) Słownik terminów społecznych</p>		

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *System, który łączy odpowiedzialnie. Raport roczny za 2012 r.*, GAZ-SYSTEM S.A., 2013, s. 97. *Zintegrowany Raport Roczny 2012 – Kultura wartości*, 2013, Grupa LOTOS S.A., 2013. *Zrównoważony rozwój Scanmed Multimedis w 2012 roku*, Scanmed Multimedis, 2013.

i podzielonej wartości ekonomicznej. Grupa Scanmed Multimedia S.A. jako jedyna tak przejrzysto zestawiała dane o przychodach, kosztach operacyjnych, wynagrodzeniach pracowników, dotacjach i innych inwestycjach na rzecz społeczności, niepodzielonych zyskach oraz wypłatach dla właścicieli kapitału i instytucji państwowych.

W żadnym z trzech analizowanych zintegrowanych sprawozdań nie zamieszczono istotnego dla wielu grup interesariuszy sprawozdania zarządu z działalności, które podmioty sporządziły za rok 2012 wraz z rocznym sprawozdaniem finansowym. Sprawozdanie to prezentuje m.in. ryzyko finansowe, operacyjne i rynkowe oraz sposób zarządzania nimi. Zamiast tego Grupa LOTOS S.A. w części pozafinansowej bardzo syntetycznie opisała strategię zarządzania ryzykiem korporacyjnym i wymieniła rodzaje ryzyka, które zostały objęte systemem zarządzania ryzykiem (część 5 zintegrowanego sprawozdania). Są to następujące rodzaje ryzyka: dla realizacji celów strategicznych, procesowych i operacyjnych, finansowe, rynkowe, związane ze specyfiką działalności Grupy oraz związane ze społeczną odpowiedzialnością (wpływające na bezpieczeństwo ludzi i środowiska, ryzyko wizerunkowe, społeczne, korupcji, konfliktu interesów i nadużyć).

Spółka GAZ-SYSTEM S.A. w sprawozdaniu deklaruje, że systemem zarządzania ryzykiem objęła: ryzyko projektów inwestycyjnych, systemów kontroli infrastruktury, nadużyć (korupcji) i nieprawidłowości, zawodowe na stanowisku pracy (rozdział 6 zintegrowanego sprawozdania).

Natomiast Grupa Scanmed Multimedia S.A. opracowała i wdrożyła system zarządzania ryzykiem na rzecz zrównoważonego rozwoju, którym objęła ryzyko: reputacyjne, korupcji, projektów inwestycyjnych, procesów sądowych, błędów medycznych, awarii, wypadków i BHP, mobbingu, sporów pracowniczych, dyskryminacji oraz ryzyko środowiskowe,

m.in. dotyczące odpadów medycznych (część 2 zintegrowanego sprawozdania).

Zintegrowane sprawozdania także w różny sposób ujmują szereg innych informacji pozafinansowych z zakresu społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju, choć ich zakres jest zgodny z wytycznymi GRI. W tablicy 1 zaprezentowano strukturę i zakres informacji zawartych w zintegrowanych sprawozdaniach sporządzonych za 2012 rok Grupy LOTOS S.A., spółki GAZ-SYSTEM S.A. i Grupy Scanmed Multimedia S.A.

Wnioski końcowe

Działania z zakresu społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju każde przedsiębiorstwo przyjmuje dobrowolnie. Nie są one narzucone przepisami prawa. Wynikają przede wszystkim z obserwacji oczekiwań społecznych wobec kreowania współodpowiedzialności za działania nie tylko ekonomiczne, ale i prospołeczne czy proekologiczne, na rzecz różnych grup interesariuszy, zwłaszcza wskazanych interesariuszy kontekstowych.

Zwiększanie informacji publikowanych w ramach zintegrowanych sprawozdań nie musi oznaczać zmiany w dobrym kierunku raportowania biznesowego. Należy mieć na uwadze, aby sprawozdania te nie powodowały przeciążenia informacjami, zwłaszcza tymi, które mogą stać się zbyt skomplikowane lub niezrozumiałe dla niektórych grup interesariuszy. Publikowane sprawozdania nie powinny być zbyt obszerne, bo może to grozić chaotycznym przedstawianiem zbyt dużej ilości danych i informacji, czasami pozbawionych logiki i spójności. Zintegrowane sprawozdania przede wszystkim powinny koncentrować się na strategii podmiotu, i przedstawiać w sposób porównywalny kluczowe czynniki dla osiągnięcia przez przedsiębiorstwo długookresowego sukcesu.

Z treści analizowanych zintegrowanych sprawozdań – wiodących pod tym

względem spółek w Polsce – wynika, że niektórym interesariuszom będzie trudno na ich podstawie przeprowadzić benchmarking firm. Różny zakres i forma prezentacji informacji finansowych i pozafinansowych, słabo widoczna integracja tych informacji, skutecznie utrudniają interesariuszom inwestującym kapitał, porównanie sytuacji, jakości zarządzania czy oszacowanie prospektywnych wyników w analizowanych podmiotach.

Interesariusze od wielu lat postulują, aby mieli dostęp do jasnej i czytelnej informacji. Niestety treść i zakres analizowanych sprawozdań wskazuje, iż wiedza jak interpretować dane i prognozować przyszłość podmiotów, pozostanie nadal tajemną, tylko dla dobrze wykształconych ekonomistów. Niektórzy interesar-

iusze, nie rozumiejąc niektórych części sprawozdania i ulegając urokowi erudycji sporządzającego, zapewne przyjmą, że samo raportowanie biznesowe pod nazwą zintegrowane sprawozdanie to ważne osiągnięcie przedsiębiorstwa. Niewątpliwie stanowi ono pierwszy ważny krok w kierunku gromadzenia, uporządkowania danych do zaprezentowania działań i rzeczywistej wartości firmy na rynku.

Konstatując można zgodzić się ze stwierdzeniem zawartym w sprawozdaniu Grupy LOTOS S.A.: *niewątpliwie do grup, które najbardziej w przyszłości skorzystają z nowego modelu sprawozdawczości, zaliczyć należy analityków (zapewne tych, którzy wyceniają firmy i doradzają inwestorom – przypis autorki) oraz pracowników raportujących przedsiębiorstwu*¹⁸⁾.

Bibliografia:

1. Bernat, M., *Spoleczna odpowiedzialność biznesu. Wymiar konstytucyjny i międzynarodowy*, WN Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009, s. 75-99.
2. *Connected Reporting – A practical guide with worked examples*, The Prince's Charles Accounting for Sustainability Project, 17.12.2009.
3. *Consultation Draft of the International IR Framework*, International Integrated Reporting Council, April 2013, www.theiirc.org/consultationdraft2013.
4. *Framework for Integrated Reporting and the Integrated Report Discussion Paper*, Integrated Reporting Committee of South Africa, 25.01.2011.
5. *G4 Development, First Public Comment Period 26.08-24.11.2011, Full Survey Report*, Global Reporting Initiative, 2012, www.globalreporting.org 10.02.2012.
6. *G4 Sustainability Reporting Guidelines, Implementation Manual*, Part 2, 2013, Global Reporting Initiative, 2013. <https://www.globalreporting.org/reporting/g4/Pages/default.aspx> (dostęp 15.07.2013).
7. *G4 Sustainability Reporting Guidelines, Reporting Principles and Standards Disclosures*, Global Reporting Initiative, 2013. <https://www.globalreporting.org/reporting/g4/Pages/default.aspx> (dostęp 15.07.2013).
8. *Global Compact*, www.globalcompact.org.pl (dostęp 15.07.2013).
9. *GRI Application Levels, version 3.1.*, 2011, Global Reporting Initiative, 2011, <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/G3.1-Guidelines-Incl-Technical-Protocol.pdf> (dostęp 15.07.2013).
10. *How to use the GRI Guidelines in conjunction with ISO 26000*, 2011, <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/How-To-Use-the-GRI-Guidelines-In-Conjunction-with-ISO26000.pdf>. (dostęp 15.07.2013).
11. *ISO 26000, Guidance on social responsibility*, 2010, http://www.pkn.pl/sites/default/files/discoving_iso_26000.pdf (dostęp 15.07.2013).
12. *KPIs for ESG, A guideline for the Integration of ESG into Financial Analysis and Corporate Valuation*, EFFAS, DVFA, Frankfurt am Main 2009.
13. Ociecek W., Gajdzik B., *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw produkcyjnych*, Politechnika Gliwicka, Gliwice 2010, s. 51-96.
14. Paliwoda-Matiolańska A., *OSO – Organizacja Służąca Otoczeniu jako model współczesnego przedsiębiorstwa*, [w:] *Organizacje komercyjne i niekomercyjne wobec wzmożonej konkurencji oraz wzrastających wymagań konsumentów*, A. Nalepka (red.), WSB, Tarnów 2003, s. 160.
15. Rodríguez M.A., Ricard J.E., *Towards the Sustainable Business*, IESE, Universidad Navarra, "Revista de Antiguos Alumnos", 2001, No 83, Septiembre.

16. *Sustainability Reporting Guidelines version 3.1*, Global Reporting Initiative 2011, <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/G3.1-Guidelines-Incl-Technical-Protocol.pdf> (dostęp 15.07.2013).
  17. *System, który łączy odpowiedzialnie. Raport roczny za 2012 r.*, GAZ-SYSTEM S.A., 2013, s. 97.
  18. *Zintegrowany Raport Roczny 2012 – Kultura wartości*, 2013, Grupa LOTOS S.A., 2013.
  19. *Zrównoważony rozwój Scanmed Multimedias w 2012 roku*, Scanmed Multimedias, 2013.
  20. Autorka przyjęła, że z punktu widzenia budowania wartości przedsiębiorstwa zarząd (jego kompetencje i działania) zaliczy do interesariuszy bezpośrednio stanowiących o wartości firmy, a nie interesariuszy kontraktowych (agencyjnych).
-

Dr **Elżbieta Izabela Szczepankiewicz**, Katedra Rachunkowości, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.